

PROFIL VZORNÉHO OBČANA, *O KTERÉM SNÍ VŠICHNI DIKTÁTOŘI*

Tam, kde bylo třeba přitakávat, vzorný občan pan Nikdo přitakával. Tam, kde bylo třeba odporovat, odporoval. Nikdy se nedivil. Nikdy se nezatvářil výsměšně. Nikdy se neutápěl v domněnkách. Nikdy se mu nic nezdálo. Nikdy po ničem netoužil. Nikdy se mu po ničem nestýskalo. Nikdy se nedíval křivě. Nikdy nepřestával tleskat první. Nikdy nečetl zakázané knihy. Nikdy nečetl mezi řádky. Nikdy nedělal na nic narážky. Nikdy o ničem nepřemýšlel. Vždy se choval tak, jako by neexistoval.

Takhle vypadá profil vzorného občana, o kterém od nepaměti sní všichni diktátoři světa.

BÝT TŘESOUČÍ SE ROSOL, ANEBO ŽULOVÝ POMNÍK?

Probíral jsem s kamarádem lidské charaktery.

„Měl jsem kdysi dva známé,“ prohlásil kamarád. „Jeden byl po celý svůj život člověkem nezlomným. Připomínal žulový pomník. Ale když se během války ocitl v německém koncentračním táboře, velmi brzy se z toho zhroutil. Kradl chléb spoluvězňům. A ten druhý byl po celý svůj život nekňuba, rosol, všichni jsme ho považovali za zbabělce. Zahynul během Varšavského povstání na barikádě s puškou v ruce, jako poslední z těch, kdo statečně bránili povstalecké opevnění.“

„A jaký z toho plyne závěr?“ položil jsem otázku.

„Můj drahý,“ odvětil, „v životě se někdy stávají věci, z nichž vůbec nic nevyplývá. Myslím, že už jsi natolik starý, že bys to měl chápat. Ale pokud ti jde o praktický závěr, který bychom si měli vzít z tohoto příkladu, pak tě můžu ubezpečit, že v mezilidských vztazích je někdy lepší spolehnout se na třesoucí se rosol než na žulový pomník.“

Se svolením zpracováno podle knihy Roman Brandstaetter, Příhody mého života, kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství. Redakčně upraveno.